

A B C D E F G H I J K L Ł M N O P R S T U V W X Y Z

Nr **ZACHODNIO-POMORSKIE**
10429

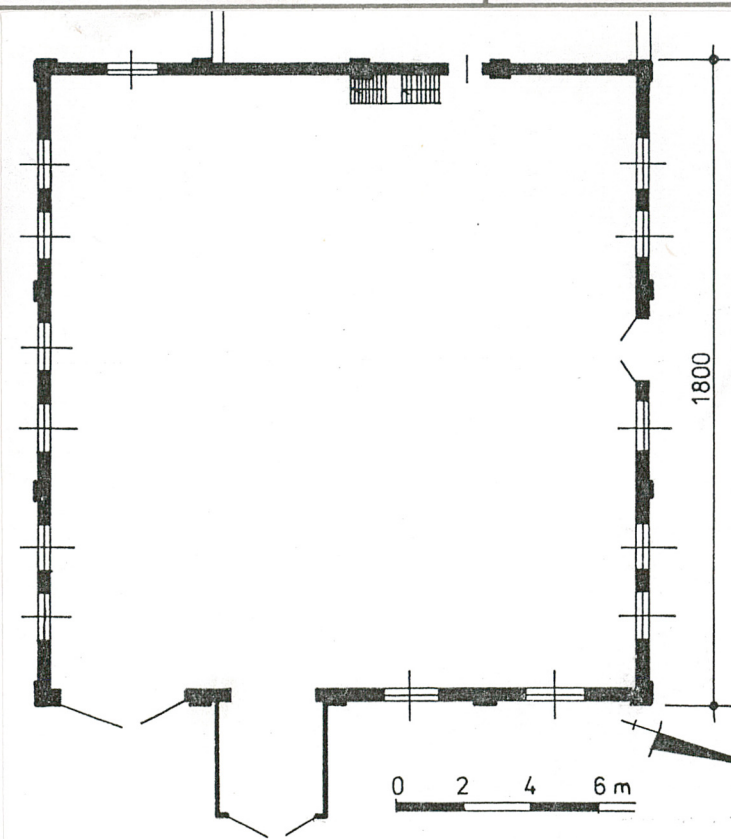
1. Obiekt

LODOWNIA, OB. HALA MAGAZYNOWA (NR 16)

2. Czas powstania
1911-12

3. Miejscowość
S Z C Z E C I N

102419

4. Adres
Szczecin
ul. Wendy 1, 3
nr hipoteczny A-143/102

5. Przynależność administracyjna
województwo szczecińskie
gmina Szczecin - miasto *pow. SZCZECIN*

6. Poprzednie nazwy miejscowości
Stettin
(Am Dunzig str. 1,3)

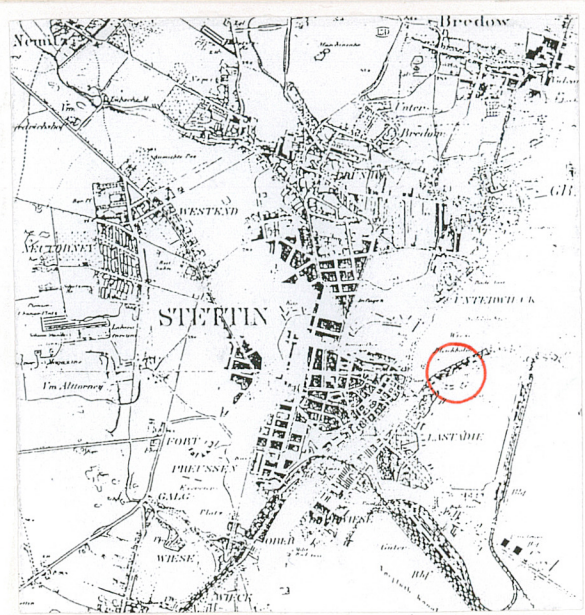
7. Przynależność administracyjna
przed 1 VI 1975
województwo szczecińskie
powiat Szczecin

8. Właściciel i jego adres
Przedsiębiorstwo Produk.-Usługowe
"Port Rybacki - GRYP"
70-651 Szczecin, ul. Władysława IV 1

9. Użytkownik i jego adres
Przedsiębiorstwo Produk.-Usługowe
"Port Rybacki - GRYP"
70-651 Szczecin, ul. Władysława IV 1

10. Rejestr zabytków

Nr *A-1358* data *16.12.1997*

kon. XIX w

Sytuacja

Zespół historycznej rzeźni miejskiej zlokalizowany jest w centrum miasta, na Łasztowni (wyspa po wschodniej stronie Odry Zachodniej), na wysokości Starego Miasta. Zabudowa rozlokowana między rzeką Duńcycą (Nadbrzeże Starówka), a Basenem Zachodnim (Nadbrzeże Bułgarskie), po południowej stronie ul. T.A. Wendy; obecnie wchodzi w skład Przedsiębiorstwa Produkcyjno-Usługowego "Porty Rybacki GRYF". Dojazd do zespołu od zachodu, od strony ul. Władysława IV lub Stocznia, przeorientowany po 1945 r. (pierwotnie od strony ul. Wendy).

Historyczny zespół architektoniczny o kompozycji zwartej - geometrycznej, z kilkoma wnętrzami architektonicznymi oraz zwartymi ciągami zabudowy; pomiędzy pierwotną zabudową chaotycznie rozlokowane współczesne budynki gospodarczo-magazynowe. Historyczne budynki rozmieszczone są na osi N-S (szczególnie w części zachodniej), z prostopadłe do nich wytyczonymi ciągami komunikacyjnymi. Zespół wygrodzony od północy i wschodu wysokim murem ceglany, zaś od zachodu płotem z płyt betonowych.

Ewidencjonowany budynek lodowni (ob. hala magazynowa Nr 16) usytuowany jest pośrodku dawnego założenia rzeźni miejskiej. Obiekt posadowiony po południowej stronie ciągu komunikacyjnego, z przyległą od zachodu myjnią flaków (Nr 15). Do ściany wschodniej dostawione są dwie przybudówki o charakterze magazynowo-garażowym.

Materiał, technika, konstrukcja

Posadowienie: budynek osadzony - prawdopodobnie - na drewnianych lub betonowych palach fundamentowych. Cokół architektonicznie wyodrębniony, kamiennie-ceglany (3 rzędy kostki granitowej oraz cegła ceramiczna), nietynkowany, zwieńczony ceramicznymi kształtkami, o wysokości do 120 cm nad poziomem gruntu.

Ściany: obwodowe murowane z cegły ceramicznej, pełnej, na zaprawie cementowo-wapiennej (wiązanie krzyżowe), o przekroju ok. 45 cm. Elewacje wykonane z żółtej (ceramicznej) cegły lizy, z wklęsłymi spoinami; lizeny, gzymsy, nadproża nadotworowe wykonane z czerwonej (wiśniowej) cegły ceramicznej; parapety - z glazurowanych płytek ceramicznych. Wewnętrzne powierzchnie ścian wyłożone (do ok. 180 cm) glazurowanymi płytkami o wymiarach ceglanej główki; wyżej ściany wyprawione gładkimi tynkami cementowo-wapiennymi i bielone.

Stropodach: wykonany w konstrukcji stalowo-drewnianej. Konstrukcję nośną stanowią dwie kratownice stalowe (równoległe względem siebie) oraz kratownice w załamaniach połaci dachowych. Do spodu górnych pasów kratownic podczepiona jest siatka stalowa, która jest nośnikiem warstwy z mocnej zaprawy cementowej o grubości ok. 7 cm. Krokwie drewniane (12 x 16 cm) z podwieszonymi od spodu płytami gipsowymi na włókninie. Końce krokwi ozdobnie profilowane i wyprowadzone ok. 60 cm poza lico ścian. Daszek świetlika o konstrukcji stalowej.

Pokrycie: połaci dachowych stanowi gruba, zakładkowa dachówka ceramiczna (w połaci północnej cementowa dachówka zakładkowa); na linii naroży wyłożone są ceramiczne gąsiory. Daszek

c.d. wkładka nr 1

Historia

Budynek lodowni (ob. hala magazynowa) wzniesiony został w latach 1911-1912 na miejscu starej flakowni, poprzez przebudowę starego obiektu oraz dostawienie nowego budynku. Prace ziemne i palowanie pod budynek lodowni przeprowadzono już w latach 1906-07.

Budynek przeznaczony był do produkcji lodu, z wykorzystaniem również wnętrza po byłej flakowni.

W 1923 r. fabryka lodu wyprodukowała 9468 centnarów lodu (tj. ok. 473 tony), zaś w 1937 r. wyprodukowała ok. 756 ton lodu.

Po 1945 r. budynek użytkowany był przez Wojewódzkie Zakłady Mięsne w Szczecinie (z przeznaczeniem na szlamiernię oraz warsztat); w l. 80-tych przejęty przez Państwowe Przedsiębiorstwo Połowów Dalekomorskich i Usług Rybackich "Gryf"; od 1984 r. w posiadaniu Przedsiębiorstwa Produkcyjno-Usługowego "Port Rybacki GRYF"; obecnie użytkowany jako hala magazynowa.

Jest to budynek murowany (ceglany), parterowy (jednoprzestrzenny), niepodpiwniczony, nakryty wysokim dachem 4-spadowym. Obiekt o jednolitej formie architektonicznej, tożsamej z sąsiednią zabudową, wzniesioną w l. 90-tych XIX w., (być może został zaprojektowany przez ten sam zespół architektów - C. Kruhl i C. Schmidt).

<p>14. Kubatura</p> <p>ok. 2.700 m³</p>	<p>15. Powierzchnia użytkowa</p> <p>333,9 m² - pow. zabudowy</p> <p>297,3 m² - pow. użytkowa</p>	<p>16. Przeznaczenie pierwotne</p> <p>fabryka lodu</p>	<p>17. Użytkowanie obecne</p> <p>hala magazynowa</p>
<p>18. Prace budowlane i konserwatorskie, ich przebieg i dokumentacja</p> <p>Brak danych.</p> <p>W l. 90-tych wykonano w ścianie wschodniej nowe przeprucie drzwiowe.</p>		<p>19. Stan zachowania (fundamenty, ściany zewnętrzne, ściany wewnętrzne, sklepienia, stropy, konstrukcje dachowe, pokrycie dachu, wyposażenie i instalacje)</p> <p>Ogólny stan techniczny należy określić jako średnio zadowalający.</p> <p>Nieznacznie spękane ściany obwodowe (w ścianie wschodniej stosunkowo duże pęknięcie muru), powierzchniowe wykruszenia cegieł (szczególnie w narożnikach), nieszczelny dach (zawilgoceń na połaciach), ubytki w przeszkleń, zdewastowane wnętrza (bez wyposażenia, z częściowo zdemontowanymi instalacjami, z ubytkami w glazurze), skorodowane elementy ram okiennych i drzwi w ścianie północnej.</p>	
		<p>20. Najpilniejsze postulaty konserwatorskie</p> <p>Ewidencjonowany budynek stanowi integralny element (łącznie z przyległą od zachodu czyszczalnią flaków) historycznego założenia rzeźni miejskiej. Obiekt waloryzuje zabudowę wzdłuż środkowego ciągu komunikacyjnego.</p> <p>Budynek winien być objęty ochroną konserwatorską, zarówno w odniesieniu do cech indywidualnych, jak również w kontekście ochrony całego zespołu architektonicznego (patrz - karta założenia rzeźni).</p> <p>Zalecenia i postulaty konserwatorskie:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) zachowanie pierwotnej bryły z formą dachu 4-spadowego i świetlikiem. 2) utrzymanie ceramicznego pokrycia dachowego; w razie zagrożenia konstrukcji dachowej dopuszcza się możliwość wprowadzenie lekkiego pokrycia z blachy tocznej (np. Lindab), z <p>c.d. wkładka nr 2</p>	

21. Akta archiwalne (rodzaj akt, numer i miejsce przechowywania)

Rejencja Szczecińska - Wydział Prezydialny, sygn. 8259, Archiwum Państwowe w Szczecinie.

Zbiór kartograficzny, sygn. 292 (1935 r.), Archiwum Państwowe w Szczecinie.

22. Biblioteka

T. Białecki, L. Turek-Kwiatkowska, Szczecin stary i nowy, Szczecin 1991 r.

Verwaltungsbericht der Stadt Stettin, 1883 - 1937.

23. Źródła ikonograficzne i fotografia (rodzaj, miejsce przechowywania, sygnatury)

Mapa sztabowa Szczecina (Stettin) z kon. XIX w. - kserokopia ze zbiorów BDZ w Szczecinie.

24. Uwagi różne

nr inw. 290/m

25. Opracował

tekst mgr Waldemar Witek - BSiDK Sz-n, 09.1996 r.

imię, nazwisko, data, podpis

plany, rysunki mgr Waldemar Witek - BSiDK Sz-n, 09.1996 r.

imię, nazwisko, data, podpis

zdjęcia fotogr. mgr Cezary Nowakowski - BSiDK Sz-n, 09.1996 r.

imię, nazwisko, data, podpis

miejsce przechowywania negatywów PSOZ w Szczecinie

KARTA PO WYPEŁNIENIU PODLEGA OCHRONIE NA PODSTAWIE PRZEPISÓW PRAWA AUTORSKIEGO

26. Adnotacje o inspekcjach, informacje o zmianach (daty, imiona i nazwiska wypełniających)

27. Załączniki

3 wkładki

1. Miejscowość S Z C Z E C I N	2. Obiekt (jak w karcie) LODOWNIA, OB. HALA MAGAZYNOWA NR 16	3. Zawartość wkładki (nazwa obiektu lub materiału uzupełniającego) tekst, plan sytuacyjny
-----------------------------------	--	--

c.d. rubr. nr 13

Świetlika pokryty papą asfaltową.

Schody: metalowe, drabiniaste, ustawione przy ścianie zachodniej, prowadzą na poddasze budynku myjni flaków.

Posadzka: betonowa, wtórna.

Okna: typologicznie i chronologicznie jednorodne. Otwory okienne w formie stojących prostokątów przesklepionych ocinkowymi nadprożmi, zaopatrzone w zewnętrzne parapety z ceramicznych (glazurowanych) płytek ceramicznych. Występują okna (fot. 4) krosnowe, o metalowych ramach, wielopolowe, z uchylnymi (środkowymi) kwaterami za pomocą mechanizmu prętowo-ślimaczniczowego. W ścianie wschodniej występują niewielkie okna 6-kwaterowe, również krosnowe, metalowe, stałe.

Drzwi: zróżnicowane pod względem typologicznym i chronologicznym. W ścianie północnej zachowały się pierwotne drzwi 2-skrzydłowe, metalowe; analogiczne drzwi w ścianie wschodniej zostały usunięte po dostawieniu przybudówki z odrębnymi drzwiami. Również w ścianie wschodniej (przy narożniku połud-wschodnim) wtórne wrota 2-skrzydłowe z blachy falistej, która nabita została na drewnianą ramę.

R z u t

Budynek założony został na planie kwadratu, o boku 1800 cm; front obecnie skierowany w kierunku wschodnim. Do wnętrza budynku prowadzą trzy wejścia (dwa w ścianie wschodniej - w tym przez przybudówkę - oraz jedno pośrodku ściany północnej. Do ściany zachodniej dostawiony jest budynek d. czyszczalni flaków, zaś po przeciwległej stronie - przybudówka o charakterze magazynowo-garażowym; oba obiekty są wewnętrznie skomunikowane z budynkiem lodowni. Wnętrze bez podziałów oraz bez wyposażenia.

B r y ł a

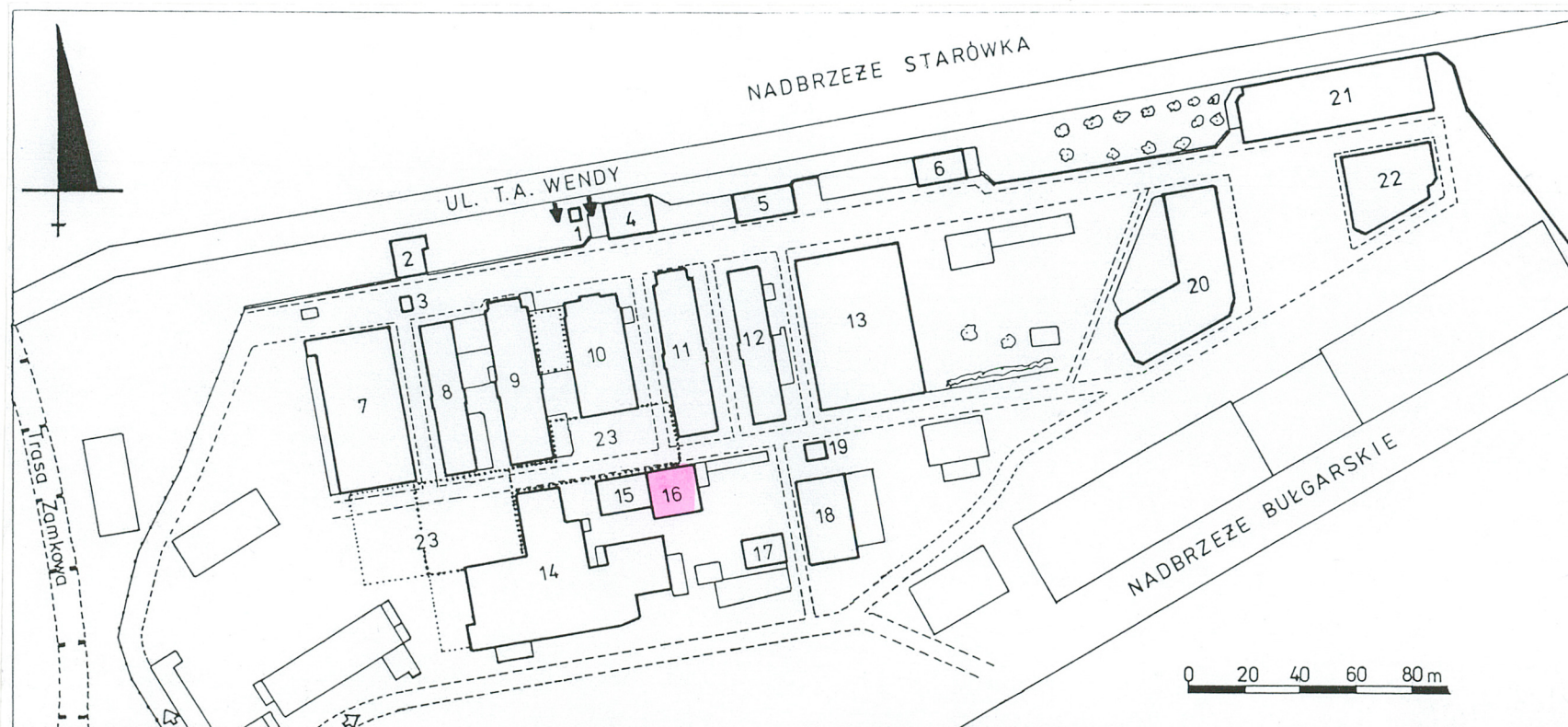
Ewidencjonowany budynek charakteryzuje się zwartą, proporcjonalną bryłą w formie stojącego prostopadłościanu (na podstawie kwadratu), nakrytego wysokim dachem 4-spadowym, który zwieńczony jest czworobocznym świetlikiem z odrębnym daszkiem 2-spadowym. Wysokość całkowita (łącznie ze świetlikiem) wynosi ok. 1200 cm, stosunek wysokości ścian do wysokości dachu jak 1 : 1. W sensie formalnym jest to budynek parterowy, niepodpiwniczony, jednoprzestrzenny (bez wydzielonego poddasza).

c.d. wkładka nr 2

Wkładkę założył: mgr W. Witek, 09.1996 r.

Miejsce przechowywania negatywów: PSOZ w Szczecinie
Oprac. BSiDK Sz-n, ul. Jagiełły 9a/11, (0-91 489-076)

LEGENDA

- 24 - zabudowa historyczna
- zabudowa współczesna
- - drogi
- ==+== - ogrodzenia (mury i płoty)
- ▲ ↗ - wjazd (historyczny, współczesny)
- 1-2 - zabudowa historyczna poza granicami P.P-U "Port Rybacki Gryf"

1. portiernia	13. chlewnia targowa
2. zakład uzyskiwania limfy	14. chłodnia, maszynownia, kotłownia
3. przepompownia	15. czyszczalnia (myjnia) flaków
4. dom mieszkalny	16. lodownia
5. stajnia	17. pomieszczenie dla gnoju
6. budynek gospodarczy	18. hala rzeźni chorych zwierząt
7. hala frontowa uboju bydła	19. ubikacja
8. obora dla bydła	20. chlewnia i hala sprzedaży świń
9. hala uboju bydła	21. obora dla bydła
10. hala uboju świń	22. obora dla cieląt
11. hala uboju nierogacizny	23. zaduszenie podwórza rzeźni
12. obora dla nierogacizny	

1. Miejscowość S Z C Z E C I N	2. Obiekt (jak w karcie) LODOWNIA, OB. HALA MAGAZYNOWA	3. Zawartość wkładki (nazwa obiektu lub materiału uzupełniającego) tekst, foto
-----------------------------------	---	---

c.d. rubr. nr 13

E l e w a c j e

Elewacje budynku o jednorodnej kompozycji architektonicznej, nawiązującej do XIX-wiecznych budynków rzeźni. Pierwotnie wszystkie elewacje (za wyjątkiem ściany zachodniej) 6-osiowe, symetryczne, podzielone równomiernie rozmieszczonymi lizenami; obecnie elewacja wschodnia częściowo przesłonięta przez wtórne przybudówki. Elewacja północna tworzy wspólną kompozycję ze ścianą dawnej czyszczalni flaków; obecnie częściowo zdewaloryzowana przez olejną malturę. Elementem pionowego podziału są w/w ceglane lizeny, zaś podziały poziome wprowadzają gzymsy (cokołowy - prosty, ceglany, nadotworowe - odcinkowe).

Faktura i kolorystyka elewacji jest typowa dla XIX-wiecznej zabudowy rzeźni, odzwierciedla naturalne walory użytego budulca, gdzie lizeny i gzymsy wkonane są z czerwonej (wiśniowej) cegły ceramicznej, a lica z żółtej cegły. Wszystkie elewacje są starannie spoinowane, zaś ściana północna pomalowana żółtą farbą olejną.

I n s t a l a c j e

Elektryczna, odgromowa, rynny spustowe; pierwotnie wod-kan., c.o., agregaty chłodnicze (obecnie zdemontowane, odłączone).

c.d. rubr. nr 20

wytłoczonym wzorem dachówki, w kolorze ciemnobrazowym.

- 3) usunięcie przybudówek przy ścianie wschodniej.
- 4) odtworzenie pierwotnych podziałów osiowych (w tym okien i drzwi) lub centralne usytuowanie wrót wjazdowych.
- 5) oczyszczenie elewacji z wtórnych malatur.
- 6) uzupełnienie ubytków ceglanych oraz spoinowania.

c.d. wkładka nr 3

Wkładkę założył: mgr W. Witek, 09.1996 r. ....

Miejsce przechowywania negatywów: PSOZ w Szczecinie .....

2.

3.

4.

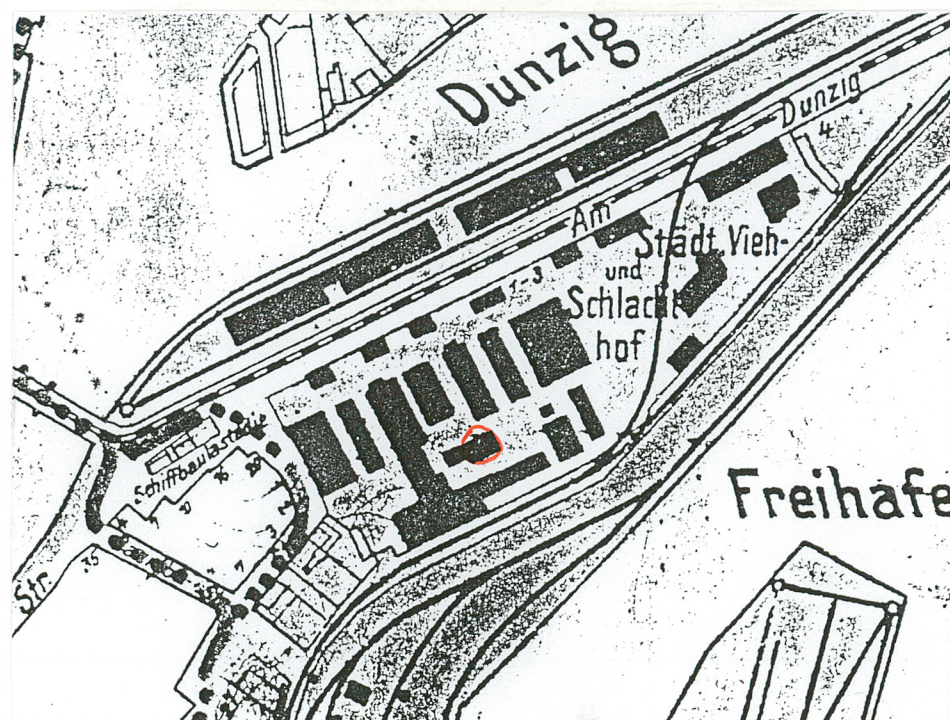
5.

1. Miejscowość S Z C Z E C I N	2. Obiekt (jak w karcie) LODOWNIA, OB. HALA MAGAZYNOWA	3. Zawartość wkładki (nazwa obiektu lub materiału uzupełniającego) tekst, foto, plany archiwalne
-----------------------------------	---	---

Spis fotografii:

1.	Lodownia, ob. hala magazynowa (A-143)	- elewacja wschodnia
2.	-:-	- elewacja południowa
3.	-:-	- widok ogólny od zachodu
4.	-:-	- okna w ścianie południowej
5.	-:-	- wnętrze, widok ogólny w kierunku zachodnim

1935 r.

Wkładkę założył: .....

Miejsce przechowywania negatywów: .....

Oprac. BSIDK Sz-n, ul. Jagiello 9a/11, (0-91 489-076)

Wzór ODZ 1978 r.